

# 1000 JAAR LITOUWEN

Leonas Veržbolauskas

**Al in het jaar 1929 heeft J.H. van Peursen in zijn boek de geschiedenis van Litouwen op postzegels behandeld. Nu, na 80 jaar, viert ons land dat 1000 jaar geleden voor de eerste keer de naam Litouwen in een historisch document genoemd wordt.**

Als men de postzegels bekijkt van de vooroorlogse en nieuwe republiek Litouwen, ontdekt men dat er veel uitgiften zijn, die de belangrijkste gebeurtenissen van het land en beroemde hoofdrolspelers tonen.

In dit artikel wordt vooral stil gestaan bij de serie blokken, die dit 1000-jarig jubileum tot onderwerp hebben (2001 – 2009). Ze worden aangevuld met de beschrijving van andere Litouwse en buitenlandse postzegels over dit thema.

1	2
5	6
3	4

Het eerste blok (2001) is gewijd aan de symbolen van de staat (afb. 1). De nationale driekleur (geel – groen – rood) (1), de ruiter met het zwaard op het wapenschild (2), de kaart van Litouwen (3) en de ligging van Litouwen in Europa (4). Op de siervelden (5 en 6) ziet men een panorama van de hoofdstad Vilnius, met de kathedraal en de burcht van Gediminas op de berg.

Men veronderstelt op grond van archeologische vondsten, dat, toen het klimaat warmer werd en de ijsmassa's zich naar het noorden terugtrokken, zich mensen hebben gevestigd in het gebied van het huidige Litouwen. Bewijs is het barnstenen model (1) uit het neolithische tijdperk (4000 – 2000 v. Chr.), waarop te zien is hoe de mensen uit die tijd zich de wereld voorstelden en een rituele staf (2), die uit de zelfde periode stamt (3000 v. Chr.).



Afb. 1



1	2
---	---

Op het *tweede* blok (2002) vertellen de postzegels de oudste geschiedenis van het land. Men ziet een stenen bijl (1) uit de 10<sup>e</sup> eeuw v. Chr., verder Tacitus (2), de Romeinse historicus, die als eerste de Balten noemt in zijn werk "Germania" (98 n. Chr.), een Viking-schip (3) en hun aanval op de Burcht Apuole (de grafheuvel bevindt zich in NW Litouwen), en een gedeelte uit de annalen van Quedlinburg (4), waarin voor de eerste maal, in 1009, in een schriftelijke bron de naam Litouwen genoemd wordt.

In de annalen staat de voor de Litouwse geschiedenis belangrijke zin: "(In het jaar) 1009 werd de Hl. Bruno, die men ook Bonifatius noemt, de aartsbisschop en monnik, in het elfde jaar van zijn bekering, in het grensgebied van Rusland en Litouwen, door de heidenen vermoord en is met 18 van zijn mannen naar de hemel gegaan." In de zelfde bron staat dat toen de apostel van het christendom in Litouwen kwam, hij daar de Litouwse "koning" Netimer en zijn mannen heeft gedoopt, die later werd vermoord en heilig verklaard. Op de siervelden (5,6) is afgebeeld de heuvel van Kernavé.



1	2
5	6
3	4

Op het *derde* blok (2003) is afgebeeld het ontstaan van de Litouwse staat en zijn militaire macht.

1	5
2	6
3	4

Als begin van de opkomst van Litouwen is een oude burcht afgebeeld (1) en de slag bij Schaulen in 1236 (2), die ook wel de *zonnenslag* genoemd wordt. Bij deze slag heeft, zeggen de moderne historici, slechts één stam van de Samogiten nabij Schaulen de orde van de zwaardridders verslagen, die zich daarna niet meer hebben kunnen herstellen. Met kroon en verdedigingsburcht wordt de kroning van Mindaugas in 1253 tot koning van Litouwen weergegeven. (3)



2008 Op initiatief van de Litouwse Filatelistenvereniging in Chicago werd in de Verenigde Staten een postzegel uitgegeven met het fresco „Doop van de koning“ uit de Pažaislis Kloosterkerk te Kaunas





1932 De Kroning van Mindaugas als Litouwse koning



1	2	3
5	4	6



1987

Hij is de eerste en enige koning van Litouwen. Hij heeft de onderlinge verdeeldheid van Livonië benut en het hoofd van de orde aan zijn kant gekregen. Van hem ontvingen hij en zijn vrouw Marta de doop en werd hem in 1253 de Koninklijke kroon geschonken door de Keizer van het Romeinse Rijk.

Verder ziet men aan een panorama van de oude stad (4), dat Vilnius al in 1323 de hoofdstad van het Grootvorstendom Litouwen was. Op de siervelden (5,6) is een detail te zien van het schilderij van M. E. Andriole uit 1882, voorstellende Gediminas (groothertog van 1316 – 1341) bouwt de burcht van Vilnius.

Op het vierde blok (2004) wordt allereerst getoond de verdediging van Pilenai (1), een burcht waarvan de precieze ligging niet bekend is. Hier hebben de Litouwers in 1336 onder leiding van de vorst Margiris, de door de Duitse Ridderes ingesloten burcht, heldhaftig verdedigd. Toen het merendeel van de verdedigers was gesneuveld en de vijand door de verwoeste muren naar binnen drong, hebben de overgebleven verdedigers de burcht in brand gestoken en zijn ze allen verbrand. Grootvorst Algirdas van Litouwen (2) heeft in 1362 in de slag bij de Blauwe Wateren (in het zuiden van de rivier Bug) de gouden horde van Mongolen en Tartaren overwonnen. De kerstening van Litouwen (3) is symbolisch afgebeeld. De grote Koning en Grootvorst Jaguila van Litouwen (met kroon) komt met een oorkonde naar Vilnius, waarin de opname van Litouwen in de Rooms-katholieke kerk en de gedwongen bekering van de heidenen tot het christendom is geregeld.

Ter gedachtenis aan de 600-jarige kerstening van Litouwen heeft het Vaticaan een serie postzegels uitgegeven (1987).

Op zegel 4, de siervelden 5 en 6, én op de randen van dit blok, is een detail uit het schilderij van J. Mateika afgebeeld *Slag bij Grünwald*. Bij deze slag hebben de gemeenschappelijke legers van Litouwen en Polen, met Wit-russische, Russische en Oekraïense regimenten de kruisridders vernietigend verslagen.

Vertaling uit het Litouws via het Duits: Gijs Hamoen (wordt vervolgd)